

Měsíčník Rekodifikace & praxe: K hlavním změnám v pracovním právu v souvislosti s novým občanským zákoníkem

eFocus

Spolu s rekodifikací soukromého práva došlo ke zrušení více jak dvou set právních předpisů či jejich částí, včetně obchodního zákoníku a zákona o rodině, neboť úprava obchodněprávních závazkových vztahů i práva rodinného byla také zahrnuta do občanského zákoníku. Z dosavadních soukromoprávních kodexů tak jako jediný zůstal zachován zákoník práce, a to přesto, že občanský zákoník řadí základní individuální pracovněprávní vztahy, v nichž dochází k výkonu závislé práce (pracovní poměr a vztahy zakládané dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr), také mezi soukromoprávní závazkové vztahy.

Autor: **Doc. JUDr. PhDr. Margerita Vysokajová, CS.c.**, katedra pracovního práva a sociálního zabezpečení, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Jak autorka v úvodu uvádí, znamenalo přijetí nového občanského zákoníku nutnost promítnout změny do řady souvisejících právních předpisů. Tyto změny obsahuje **zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva**, kdy **část šedesátá sedmá** tohoto zákona uvádí úpravy, k nimž došlo s účinností od 1. ledna 2014 v obsahu zákoníku práce.

Autorka se nejprve věnuje vztahu zákoníku práce a občanského zákoníku, který je založen na **principu podpůrné působnosti**. Občanský zákoník se tedy v pracovněprávních vztazích použije tehdy, pokud zákoník práce **nemá vlastní právní úpravu a použití občanskoprávních ustanovení výslovně nevylučuje** (srov. § 4 zák. práce). Použití ustanovení občanského zákoníku přitom musí být vždy **v souladu se základními zásadami pracovněprávních vztahů**, které zaručují vyšší míru ochrany zaměstnance.

Dále se autorka blíže věnuje ustanovením občanského zákoníku, která se v pracovněprávních vztazích nepoužijí. Jde např. o omezení možnosti využití některých občanskoprávních institutů k zajištění závazku, vyloučení použití zadržovacího práva, omezení týkající se institutu postoupení pohledávky a převzetí dluhu atd.

Autorka svou pozornost dále zaměřuje na smluvní strany individuálních pracovněprávních vztahů, tedy zaměstnavatele a zaměstnance, konkrétně se zabývá otázkou právní osobnosti a svéprávnosti smluvních stran či výkonu závislé práce. V této souvislosti kriticky poznamenává, že praktickým důsledkem současné úpravy, kdy občanský zákoník v § 35 pro výkon závislé práce vyžaduje splnění obou podmínek (**dovršení 15 let a ukončení povinné školní docházky**), je omezení spočívající v tom, že žák, který už dosáhl věku 15 let, ale dosud nedokončil povinnou školní docházku (např. kvůli odloženému nástupu do první třídy), nemůže sjednat pracovněprávní vztah, ačkoliv na tom mají nezletilé osoby běžně zájem, a dokonce si nemůže ani na dobu školních prázdnin sjednat brigádu, kde by vykonával práci v pracovním poměru nebo na základě dohody o pracovní činnosti či dohody o

provedení práce.

Pravděpodobně nejvíce kritizovanou změnu v obsahu zákoníku práce dle autorky představuje stanovení **práva zákonného zástupce zrušit pracovněprávní vztah nezletilého**. Podle § 35 odst. 2 obč. zák. může zákonný zástupce nezletilého, který nedosáhl věku šestnácti let, rozvázat jeho pracovní poměr nebo smlouvu o výkonu práce zakládající mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem obdobný závazek, pokud to je nutné v zájmu vzdělávání, vývoje nebo zdraví nezletilého, způsobem stanoveným jiným právním předpisem (tj. zákoníkem práce). Na základě tohoto ustanovení byl proto zákonem č. [303/2013](#) Sb. vložen do textu zákoníku práce § 56a, který upravuje právo zákonného zástupce nezletilého rozvázat za výše uvedených podmínek pracovní poměr **okamžitým zrušením**. K platnosti okamžitého zrušení pracovního poměru nezletilého se však vyžaduje **přivolení soudu**, které je zákonný zástupce povinen spolu se stejnopisem okamžitého zrušení doručit nezletilému. Za stejných podmínek může zákonný zástupce okamžitým zrušením ukončit také pracovněprávní vztah založený dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti (srov. § 77 odst. 5 a 6).

Autorka ve svém článku dále zevrubně rozebírá dopady nové právní úpravy na právní jednání, následky vad právního jednání v pracovněprávních vztazích či otázku zdánlivého právního jednání s uvedením případů obsažených v zákoníku práce, kdy se k právnímu jednání nepřihlíží. Rekodifikace se dotkla i institutu výpovědi nebo okamžitého zrušení dohody o provedení práce, kdy nové znění § 77 odst. 4 zákoníku práce vyžaduje písemnou formu, jinak se k právnímu jednání nepřihlíží. Změny se dotkly i jednoho z tradičních pracovněprávních způsobů zajištění dluhu zaměstnance vůči zaměstnavateli, a to dohody o srážkách ze mzdy a jiných příjmů.

S ohledem na subsidiární působnost občanského zákoníku nelze ještě v současné době jednoznačně určit možnost a míru použití jeho dalších ustanovení, která nebyla zmíněna výše, v oblasti pracovněprávních vztahů. Aplikaci některých z nich tak nemůžeme ani předem vyloučit. Jde např. o tzv. **adhezní smlouvy** nebo institut **předsmluvní odpovědnosti**.

Na závěr k uvedeným informacím a úvahám o důsledcích přijetí nového občanského zákoníku v pracovním právu autorka zdůrazňuje, že občanský zákoník je jistě nejvýznamnějším obecným soukromoprávním předpisem, ovšem pouze se subsidiární (podpůrnou) působností vůči zákoníku práce, jehož ustanovení mají vždy přednost. Ochranná funkce pracovního práva, jejíž současnou podobu výrazně ovlivnily významné mezinárodněprávní dokumenty i legislativa Evropské unie, se projevuje v právní úpravě větším množstvím kogentních norem, od nichž se není možné odchýlit. Právě tato zvláštní zákonná ochrana postavení zaměstnance na úkor smluvní volnosti by měla vždy odlišovat pracovní právo od ostatních soukromoprávních oborů.

K hlavním změnám v pracovním právu v souvislosti s novým občanským zákoníkem

autor: Doc. JUDr. PhDr. Margerita Vysokajová, CS.c.

Rekodifikace & praxe č. 9, str. 13

nakladatelství Wolters Kluwer

Časopis Rekodifikace & praxe může objednat >>> [zde](#).

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)